

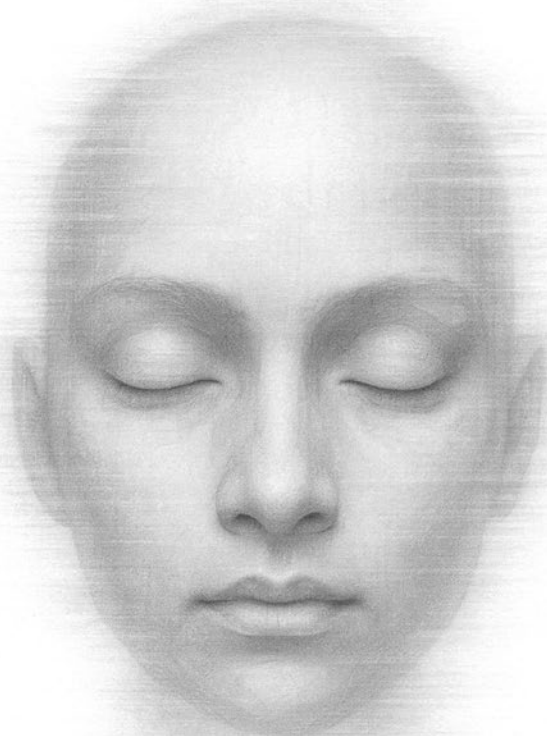
Václav Jakeš

O ZRODU A KONEČNOSTI VŠEHO

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

O ZRODU A KONEČNOSTI VŠEHO

Václav Jakeš

O ZRODU A KONEČNOSTI VŠEHO

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

© Václav Jakeš, 2025

Cover art © Lumír Kaděra, 2025

Czech edition © Nakladatelství EPOCH, Praha 2025

ISBN 978-80-278-0268-5 (print)

ISBN 978-80-278-1630-9 (ePub)

ISBN 978-80-278-1631-6 (mobi)

ISBN 978-80-278-1632-3 (pdf)

Poděkování

Lidé, kteří si zaslouží poděkování za participaci na této knize: má drahá choť Zojka, Věrka Urbaczková, Lenka Przeczková, Marcela Cichá, Eda Chmiel.

ESO 444-46

Přestože hvězdolet užíval Alcubierrova pohonu deformujícího prostor před ním a smršťujícího jej za lodí, trvala cesta k černé díře ESO 444-46 nekonečně dlouho. Centrální bod galaxie ESO 444-46, vzdálené od Země tři sta milionů světelných let, o hmotnosti sedmdesáti osmi miliard Sluncí, byl jedinečným cílem při výzkumu univerza. Gravitační monstrum s poloměrem 1,78 bilionů kilometrů a hustotou menší než vzduch skýtalo obrovskou šanci ověřit Einsteinovy relativistické závěry a také první užití warpového nadsvětelného pohonu při extrémně dlouhé misi.

I tak byla desetiletá anabáze vesmírem pro posádku vyčerpávající. Zaměstnání každodenní rutinou a vědeckými úkoly, akceptovali s čím dál větším úsilím přítomnost stejných členů posádky v uzavřeném interiéru hvězdného plavidla. Tísňovou atmosféru podporoval stále se prodlužující kontakt se Zemí, který pro grandiózní vzdálenost nakonec ustal nadobro.

Aby napětí nepřekonalo únosnou míru, rozhodl se velitel letu Hardy oživit vzájemné vztahy přednáškami o specializaci jednotlivých členů, účastníků mise. Posádku nejvíce zaujal výklad palubního inženýra Ripleyho. Kupodivu se vůbec nezmiňoval o zázraku cestování

nadsvětelnou rychlostí, nýbrž přišel s tématem o scestném výkladu teorie časoprostoru. Menší čtyřicátník, kryjící počínající pleš stříhem vlasů na tři milimetry, sděloval, že jsme si údajně nevšimli zásadní role času v matici vesmíru. Ten, coby třírozměrný, budí dojem prostoru kolem. Evoluční snaha o přežití transformovala krajinu tvořenou osami času na prostor o délce, šířce a výšce ve snaze pochopitelnějšího a přijatelnějšího uspořádání kulis života. Čas je nekonečný a jedinou možností, jak se přiblížit k jeho interpretovatelnosti, je paralela s prostorem, který vnímáme. Zbylých pět členů posádky sledovalo matematické zdůvodnění třídímního času a jeho projevů, jež zejména v geometrii obrazců nedávalo nejmenší šanci najít průniky s naší každodenní zkušeností. Polemika, již přednáška mezi kosmonauty vyvolala, byla dokonalou vzpruhou pro skomírající vztahy mezi členy posádky.

„Matematicky je to dokonalé. Prostě to nemá chybu. Ale pro námi prožívanou realitu jde o zcela nepochopitelnou skutečnost.“ Fyzik Adamson se s teorií tří rozměrů času nemohl smířit. „Podle vás tedy matici vesmíru tvoří čas, do něhož je vetkána nit prostoru,“ pokračoval tento uhlazený muž tmavé pleti, naštvaný, že s touhle novinkou přichází palubní inženýr mající na starost chod zařízení lodi, nikoli teoretickou fyziku. „Souhlasím. Budeme potřebovat hodně imaginace, abychom vstřebali tato fakta,“ přitakal Ripley. „Ale mýlíte se, kolego. Čas prostor vytváří. Tedy zdánlivě. Naše per-

cepcce dala času šipku směřující od minulosti k budoucnosti, ignorujíc další kauzality, neboť příčina a následek v posloupnosti, jak je známe, jsou jednodušší než možnost opakovatelnosti jevů, zpětný chod nebo různé variace téže reality.“

„Chcete říci, že čas vytváří rozměry, a my se v nich pohybujeme, aniž tušíme alternativy mobility v něm? No, jak jste prve mluvil o možné schopnosti návratu do výchozího bodu, příležitosti zopakovat dříve proběhlé či využít nový způsob prožité reality,“ nevěřicně kroutila hlavou rusovlasá doktorka výpravy Hodgesová. Pilot Grey, trpělivě naslouchající debatě, si zamyšleně mnul bradu. „Je-li tedy vše uzavřeno v čase, řeší to veškerou problematiku kvantových stavů, schopnost částic být na několika místech zároveň, jejich mizení a výskyt ve zcela jiných dimenzích, provázanost, u níž není důležitý předpoklad vzdálenosti, ale času. Zmizely by kvantová neurčitost a pravděpodobnost.“ Pilot se znovu zamyslel, ale nikdo si jej pro dramatickост okamžiku nedovolil přerušit. „Nejprekérnější na této teorii je, že staví na hlavu relativitu prostoru a času, a světlo by přišlo o privilegované postavení.“

„To jsou správné úvahy, pilote,“ souhlasil Ripley. „Znamenalo by to také multireality, cestování časem a nový přístup ke skutečnosti ...“

„Také úplně nové chápání světa,“ prohlásil nikoliv varovně, spíše skepticky kapitán Hardy. „Letíme k největšímu a nejprůkaznějšímu důkazu Einsteinovy teorie

relativity. Chcete snad zpochybnit všechny fyzikální teze a poznatky o gravitační singularitě, jakou je tato megačerná díra?“ skočil do řeči rozpustilý IT specialista Clark. „Svým způsobem,“ nedal se inženýr. „Vícerozměrný čas neguje singularity, dokonce i Velký třesk. Nedovoluje nekonečné hustoty, teploty, respektive náboje. Jedinou nekonečnost představuje čas sám,“ vysvětloval Ripley. „Dámo a pánové,“ kapitán se snažil pro dnešek ukončit debatu, „nechme si také něco na zítra. Už se připozdilo a čekají nás další úkoly letu.“ Navenek stroze vyjádřený povel kryl náladu kapitána, který se tetelil blahem, že posádka něco vytrhlo z její letargie.

„Nepřijde ti ten Ripley maličko ujetý?“ nemohl se fyzik smířit s tím, že palubní inženýr strhnul pozornost na sebe v oblasti, jež měla být jeho doménou. „Plácá tady nějaké nesmysly vycucané z prstu,“ snažil se očernit kolegu před IT specialistou. „Zajímavý člověk, ten Ripley,“ prohodila na margo inženýra doktorka Hodgesová. „Prý se mu přihodila nějaká tragédie,“ otočila se na kapitána. „Přišel při požáru domku o celou rodinu. To byl zřejmě důvod, proč chtěl na tuhle výpravu,“ vysvětloval Hardy, na němž bylo znát, že ani on nemá čisté svědomí. „Setsakramentsky dlouhé zapomínání,“ prohlásila zrzavá kráska, již také cosi hnětlo.

Série přednášek a polemik byla utata faktem přiblížení se k horizontu událostí monstra s největším slapovým účinkem ve viditelném vesmíru. Výprava vyslala několik sond, stvrzujících předpoklad, že gravitační

obři nebudou likvidovat hmotu špagetifikací, a zřejmě ponechají akt drčení vniknuvšího tělesa až singularitou vnitřního prostoru.

„Co se tam asi děje s časem?“ poukázal pilot Grey na siluety vyslaných sond, jako by neměnně visících na horizontu událostí, k němuž se dostali přes běsnící akreční disk, a nyní vykazovali pouze rudý posuv ve viditelném spektru. „Kdo zastavil koho? Gravitace čas, anebo...“ položil záludnou otázku IT specialista. Posádka hleděla na display, na němž za rotující masou akrečního disku bylo možné rozeznat nehybná průzkumná zařízení. „Nebo čas vytvořil podmínky, které nepřesně vykládáme,“ přiložil polínko do ohně inženýr letu. „Čas se zastavil relativně pro pozorovatele. Ty sondy tam samozřejmě už nejsou. Jsou rozbité na kvarky uvnitř černé díry,“ vysvětloval fyzik Adamson, aby utnul, podle jeho názoru, bláznivé teorie Ripleyho. „Do práce, lidi! Necestovali jsme sem deset let, abychom prokecali maximální příležitost sdělit dalším generacím poznatky o tomto tělese.“ Dalším generacím, zamyslel se fyzik Adamson. Nadsvětelná rychlost, ultragravitace, to vše způsobí, že při návratu Zemi nepoznáme, a všichni lidi, jež jsme znali, budou tisíce let po smrti. Ale s tím počítal každý člen posádky, když se vydávali na misi. Alespoň už nepotkám žádného z magorů naší katedry, pousmál se. Ostatně, každý astronaut tohoto letu měl zřejmý důvod, proč se nevracet do světa, z něhož vyšel. Oficiálně však všichni obětovali své mezilidské vztahy na oltář vědy.

Teď aby to k něčemu bylo. Abychom odhalili podstatu gravitační anomálie tohoto druhu. Co když ten Ripley má pravdu a černé díry nejsou singularitou v časoprostoru, nýbrž časovou anomálií, která bude drtičkou poznatků fyziky? Adamson se polekal.

„Máme nějaké informace z těch sond?“ ukázal pilot Grey na obrazovku. „Složení hmoty, rychlost akrečního disku, teplota, kvantové jevy. Je zde spousta dat. Počítač je vyhodnocuje,“ odpověděl přes rameno fyzik Adamson. „Samozřejmě působí zvyšující se gravitace. Začínají váznout i informace. Jak známo, černou díru neopustí ani světlo, natožpak elektromagnetické záření v oboru rádiových vln,“ dodal. „Ale aby bylo jasno, všechna dosavadní zjištění korespondují s Einsteinovými relativistickými předpoklady.“

„Všechno pozorujeme zvnějšku. Chtělo by to přesvědčit se, co je uvnitř,“ prohlásil zamyšleně Ripley a zbytek posádky na něj vytřeštil oči. „Tak, jak už jsem řekl. Všichni se vrátíme ke svým úkolům,“ rozpustil kapitán sezení. „A vy, Ripley, přestaňte přehánět,“ okřikl člena posádky, jenž začínal být na jeho vkus poněkud exaltovaný.

Doba odpočinku simulující noční spánek se chýlila ke konci, když palubní počítač vyhlásil alarmem stav nouze. Loď se nebezpečně přiblížila akrečnímu disku a byla zachycena jeho smrtelným vírem. „Hrozí destrukce hvězdoletu!“ opakoval počítač. „Všichni do nouzového modulu!“ zavelel kapitán. „Připoutat se a vyčkat dalších pokynů!“ Šílené smýkání a nedefinovatelné

nou rychlost rotace akrečního disku přechkala posádka na pokraji sil. Poté se rozhostilo jakési stagnační plato a vzápětí kosmická loď přešla horkou tavící stěnou, aby se ocitla v jakémsi tesseractu, ovšem se zaoblenými hranami, měnícími pozice ploch. „Co se to, probůh, děje?“ rozhlížela se otřesená Hodgesová. „Kde to jsme?“

„Kdosi nasměroval loď na horizont událostí černé díry,“ konstatoval pilot. „To jsem byl já,“ prohlásil klidně a nahlas Ripley. A dříve, než jej zbytek posádky začal inzultovat, jak jen to bylo při dokonalém přikurtování možné, dodal důrazně: „Všichni jsme přišli o smysl života tam, na Zemi. Tak se alespoň pokusme vykonat cosi nadčasového a smažme tím naše domnělé viny. Už jste se přesvědčili o tom, že skutečnost vypadá jinak, než vám byla prezentována.“ Jeho hlas zanikl v křiku rozběsněné posádky. „Šílenče! Pitomče! Já věděl, že to takhle musí dopadnout. Už ty jeho řeči ... Hlupáku! Do čeho jsi nás dostal!“ Zběsilé osočování přehlušil dunivý zvuk, jak se loď nořila do nekonečné hlubiny zkolabované hvězdy. Tesseract se proměnil v propletenec konvexně konkávních ploch s hyperbolickými výběžky hrajícími všemi barvami. A potom masu nepřehledných ploch vystřídal obraz, v němž každý člen mise uviděl svůj život naskládaný v časových momentkách i s variacemi hraničícími s možnostmi jejich imaginace. Mohli se vracet zpět v čase a prožívat znovu realitu v dvourozměrném prostoru. Každý z nich hledal zlom v životě, který jej navždy poznamenal a přiměl k této misi. A tak IT speci-

alista Clark našel řešení v realitě, v níž nenechal odejít plačící lásku svého života. Fyzik Adamson neurazil svými výroky celou katedru a nebyl jí exkomunikován. Doktorka Hodgesová nezabila svým zkratovým rozhodnutím malé dítě. Pilot Grey neřídil letadlo, jehož pád přežil pouze on. Kapitán Hardy se v nové realitě přesvědčil o trajektorii asteroidu, který nezničil posádku výzkumného modulu lodi, jíž velel.

Vtažení do změti událostí, řešící vypjaté okamžiky vlastních životů, si posádka nevšimla, jak jejich kosmická loď opustila akreční disk, doslova vystřelena do vesmírného prostoru tvořeného časem.

Nejasnost, odkud se vzalo plavidlo, které nikdy neopustilo Zemi, nerozlouskly vědecké týmy všech renomovaných univerzit a pracovišť. Ani samotná posádka nebyla schopna vysvětlit, jak opustila planetu a co bylo přesně předmětem jejich mise. Šťastně se navrátili ke svým blízkým, do normálního života, a ponechali záhadu vlastní cesty vědcům, trpělivě řešícím tento kauzální oříšek. Jen palubní inženýr, alespoň tak si říkal, mlel cosi o čase a jeho rozměrech. Při vysvětlování se zapléтал do jakýchsi interpretací, že klidně mohli letět v budoucnosti a vrátit se zpět na Zemi v minulosti. Po návratu z psychiatrické léčebny se setkal se svou rodinou, již prý nikdy neopustil.

„Třídimenzionální čas dovoluje cestování v něm.“

(Günther Kletetschka)

Pevná víra

Jak mohou být papír a tužka obrovským civilizačním výdobytkem, si uvědomil po několika měsících strávených na atolu jako ztroskotanec. Když šlo jeho letadlo na pravidelné lince, jíž stál v cestě Pacifik, do hlubin, zachránil se jako jediný z pasažérů na tomto Bohem zapomenutém ostrůvku uprostřed vodních spoust.

Počáteční boj o přežití na neznámém místě šel, byť váhavě, k zjištění, že se zde dá existovat. Pitná voda, ovoce, o kterém se metodou pokus – omyl přesvědčil, že je jedlé, a především ryby v laguně ostrůvku byly garancí vegetování, samozřejmě se značnou dávkou úsilí. Obří snahu upoutat pozornost zapalováním nočních ohňů na pobřeží po čase vzdal. Ani věčné pozorování horizontu moře, zda se neobjeví loď, nepřineslo žádné úspěchy. K cestě využil společnosti provádějící letecké cargo, jež k objemným zásilkám dávalo šanci skupině pasažérů navštívit destinace v exotických zemích za rozumné finanční angažmá. Štěstím bylo, že po pádu letadla, jehož příčinou byl jet-stream, připlavalo několik přepravovaných kontejnerů hnaných mořskými proudy až k ostrovu, kde dlel na své ztroskotanecké anabázi. Jedna z přepravek obsahovala papír, zřejmě vzácný, neb ručně vyráběný, a sadu pouzder s vyšperkovanými pery.

Boží dar pro filozofa jeho formátu. Od chvíle, kdy tuto vzácnou šperkovnici s možností zaznamenávat své myšlenky otevřel, dělil čas na úkony potřebné k životu a na filozofování kompenzující strastiplné podmínky. Psal o smyslu života a moudrosti člověka nabyté evolucí věků.

Po roce stráveném v osamění tropického ráje mu neovladatelně začalo chybět něco blízké, spřízněné. Někdo nebo něco, s čím by mohl komunikovat, dělit se o zážitky, radosti i strasti. Psaní jej uspokojovalo, leč touha po osobním kontaktu začínala být deprimující. Bez vědomého popudu se jeho zápisky stočily k religiozitě. Věren vědeckému náhledu, psal pojednání o vzniku víry, proč ta, jako evoluční počín, který nevede k lepší možnosti přežití, se stala součástí myšlení člověka. Poctivě memoroval načtené postuláty o střetu myslícího tvora s živly, s faunou a flórou, nutnosti dítěte věřit axiomům rodičů. Zabýval se tématy o odmítnutí smrti a vlastní konečnosti lidí. Fabuloval o jiných světech překračujících naši realitu. To vše mohlo vést ke vzniku víry. Pojednával o náboženských příbězích, jež byly schopny přinutit lidi k sebeobětování pro budoucí blaho v edenech. Nevynechal lidský sklon být lepší pod tlakem třeba transcendentální bytosti sledující věčně naše počínání. Poté dospěl k myšlenkám o vzniku civilizace, již formovalo svými dějinnými příběhy náboženství. Homo sapiens sapiens bez víry vlastně nemohl existovat. Mít po boku nadlidské schopnosti a síly se člověku hodilo odjakživa.

Jistě proto dostali bohové titánské predispozice. Vlastně mohli, co si zámánuli. Až po všemohoucnost a vše-
vědoucnost. Několik dnů ještě psal o tmářství odvádějící-
m moderního člověka od prožívání reality. O Kantovi,
jenž nechal Boha zemřít. O Nietzsche hlásajícím nad-
člověka jako protiv božství. O apokalypsách přírodních
katastrof a válek stavějících Boha do slepé uličky jeho
neschopností zabránit jim. O zvěrstvech lidí, produktu
božím. Mohla by z dílny Všemohoucího vzniknout ta-
ková fraška, paskvil, jako je lidská bytost, navíc k Jeho
obrazu?

Sen, který se mu zdál v období dešťů, byl jako tisíce
předeshlých o zármutku i nadějích. Přesto byl čímsi výji-
mečný. Matka mu konejšivě radila, ať jde do vnitrozemí
ostrova, kde najde nové možnosti i blaho skýtané ně-
kým přejícím, podporujícím, jistotou, o niž tolik usi-
luje. Sen byl natolik přesvědčivý, že hned druhý den
uskutečnil výpravu do hloubi ostrova. Strastiplnou cestu
podnikl přes dostatek poskytovaný prostředím na po-
břeží, kde žil. Po několika hodinách tápání a klestění si
cesty neprůchodným porostem dospěl k malému jezeru
s vodopádem křišťálově čisté vody, padající ze skály do
mělké vodní nádrže pod ní. Tvrdé podloží formovalo
břehy jezírka obklopeného stromy plnými dužinatých
plodů, z nichž některé se zdály být jedlé. Žádní hadi ani
štíři, snad jen ptactvo sytící se okolní hojností bobu-
lovin. Vražedné slunce jako by bylo to tam. Stín a sne-
sitelné chladno. Pod hladinou vodní nádrže se navíc